

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 47. ТОМ 4
ISSUE 47. VOLUME 4

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 2 від 24.02.2022 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомяр]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. – Вип. 47. Том 4. – 300 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, історії.

Редакційна колегія:

Пантук М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ільницький В.І.** – співредактор, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Бермес І.І.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габлітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Гриченко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дугчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомяр І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Маршалек-Кава Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантук Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSe., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту культури і мистецтв (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р. (додаток 3) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі історичних наук (032 – Історія та археологія).

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомяр І.М.
Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2022
© Пантук М.П., Душний А.І., Зимомяр І.М., 2022

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 2 from 24.02.2022)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. – Drohobych: Publishing House „Helvetica”, 2022. – Issue 47. Volume 4. – 300 p.

The journal is intended for all interested in high school pedagogy, philology, art, and history.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Ilnytskyi** – Co-Editor, Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Andriev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor, Head of the (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Deputy Dean of the Faculty of Folk Instruments (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomrya** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor, (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiw** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of History, Associate Professor, Head of the Chair (Bogdan Khmelnytskyi State Pedagogical University); **I. Stashevskya** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **A. Stashevskiy** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Ustyenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Director of the Educational and Scientific Institute of Culture and Arts (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor, (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanishyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Based on the Order of Ministry of Education and Science of Ukraine No 1290 dated 30.11.2021 (annex 3), the journal is included in the List of professional editions of Ukraine (category “B”) in the area of of Historical Sciences (032 – History and Archeology).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2022
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2022

ЗМІСТ

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Тетяна СИРЯТСЬКА. Виконавські принципи українського піаніста та педагога Віктора Сирятського.....	4
Тетяна СІДЛЕЦЬКА. Діяльність музеїв культурно-мистецького і просвітницького центру Вінницького національного технічного університету як важливого культурно-освітнього осередку.....	11
Оксана СІНЕНКО. Специфіка композиторського стилю Костянтина Меладзе (на прикладі мюзиклу «Вечори на хуторі біля Диканьки»).....	17
Олена СКВОРЦОВА. «Вишиваний. Король України» А. Загайкевич: національна опера на шляху формування нової парадигми жанру.....	22
Олександр СКЛЯРОВ. Джаз: дефініція, становлення та роль у музичній освіті.....	29
Ірина СОРОКОПУД. Основні центри виникнення авангардних напрямів в українській графіці порубіжжя ХІХ–ХХ століть.....	37
Олена ТАРАНЦЕВА. Модель реалізації організаційно-методичних умов викладання дуетно-сценічного танцю у підготовці майбутніх хореографів.....	43
Вероніка ТОРМАХОВА. Характерні риси оркестровки у репертуарі біг бенду Теда Джонса та Мела Льюїса.....	49
Ольга ТРИНЬКО. Традиції американської поп-сцени (на прикладі Бейонсе Ноулз-Картер).....	55
Ольга УМАНЕЦЬ. Кітч у просторі культури межі ХХ–ХХІ ст.....	60

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Людмила СИДОРЕНКО, Тетяна ДЕРНОВА, Ірина РЯБЦЕВА. Використання digital-методик у підготовці студентів закладів вищої освіти у процесі вивчення іноземних мов.....	66
Марина СИТКОВСЬКА, Тетяна САЖИНА. Мотив страждання як спокута провини в повісті І. Багряного «Огненне коло».....	75
Олена СКЛЯР. Інвективна лексика в конфліктному мовленні (на матеріалі політичного дискурсу).....	81
Галина СОКОЛ. Тема мистецтва та долі митця у новелі Галини Журби «Гістерія».....	87
Лариса СОКОЛОВСЬКА, Інна СТОЯНОВА, Тетяна МИХАЙЛЕНКО. Комунікативні стратегії і техніки публічного дискурсу через призму психолінгвістики.....	91
Tetiana STAROSTENKO. “Green” poetry and ecolization of everyday vocabulary.....	98
Олеся ТАТАРОВСЬКА. Семантика та функції заперечення в англomовному публіцистичному дискурсі.....	103
Наталія ТЕЛЕГІНА. Історичний хронотоп у романі Тоні Моррісон «А Мерсу».....	109
Наталія ТИМОЩУК. Телескопізми сучасної англійської мови: дефініція та типологія.....	115
Вікторія ТОВСТЕНКО. Сучасна українська економічна терміносистема як компонент наукової картини світу.....	119
Ніна ХРИСТИЧ, Тетяна ХАРЧЕНКО. Художній переклад у діалозі історії та духовності (на матеріалі роману Марі-Франс Клер «П’ять майорців для мого незнайомця»).....	126
Оксана ЦАРУК, Юлія ГРИБНИК, Тетяна ГАЛАЙ. Запозичення в англійській термінології нафтогазової промисловості.....	135
Марія ЧОБАНЮК. Рецепція поезики Адама Міцкевича в українському літературознавстві.....	141
Галина ШЕВЦІВ. Жанрово-стильові особливості європейського античного автобіографічного дискурсу.....	147
Аліна ЯКОБАШ. Вербалізація авторських інтенцій модифікованими експресивними синтаксичними структурами в англomовному художньому тексті.....	153
Olha YALOVENKO. New interpretation of gender relations in Jhumpa Lahiri’s “Hell-Heaven”.....	159

ПЕДАГОГІКА

Олена ПОПАДИЧ, Маріанна ГАВРИЛЮК, Оксана КРИВОШЕЄВА. Інтегративний підхід до формування професійних цінностей вчителя в умовах інтенсивного розвитку медіаосвіти	166
Liudmyla ROIENKO, Olena HORLATOVA, Svitlana REDKO. Using of project-based learning method in organisation of students' independent study in the process of foreign language teaching at higher educational establishments.....	172
Юлія РУДЕНКО. Мовленнєвий розвиток дітей старшого дошкільного віку засобами проєктної діяльності.....	179
Тетяна РУДЮК. Формування інноваційно-природничої компетентності та математичної грамотності в процесі навчання лексики української мови (на матеріалі родинної лексики)	184
Борис САВЧУК, Микола ПАНТЮК, Руслан КОТЕНКО. Походження назви «коучинг» у руслі науково-педагогічного дискурсу.....	189
Валерія САМОЙЛЕНКО, Тетяна ШУЛЧЕНКО. Розвиток soft skills у студентів під час вивчення мовознавчих дисциплін.....	194
Ірина СЕРЕДА. Шляхи формування деонтологічної культури майбутнього спеціального педагога.....	198
Тетяна СЛОБОДЯНИУК. Контроль якості знань на основі мовленнєво-мисленнєвого рівня відповідей студентів з основ педагогіки і психології.....	204
Olga SOKYRSKA, Maryna KOLISNYK, Yuliya KORNYTSKA. The use of distance learning platforms in ESL instruction.....	211
Світлана СОРОКІНА, Олена АНДРІЄНКО. Застосування тренінгу у підготовці фахівців-біологів під час вивчення анатомії та фізіології людини.....	216
Ольга ТАМАРКІНА. Дуальна освіта: складнощі впровадження.....	222
Ірина ТРУСКАВЕЦЬКА. Формування дослідницьких умінь учнів на навчально-дослідних земельних ділянках у процесі вивчення дисциплін природничого циклу.....	226
Гаяна УСАР. Розвиток духовності особистості в умовах застосування сучасних цифрових технологій в освіті: український і американський досвід.....	231
Юлія ХАРЧЕНКО. Теоретико-методологічні підходи до сутності поняття «методологічна рефлексія концертмейстера закладу вищої освіти».....	238
Анна ХОМИК. Комунікативні стратегії – компоненти стратегічної компетентності в усному англійськом професійно орієнтованому спілкуванні майбутніх іт-фахівців.....	244
Євген ХРІНИК. Актуальні питання формування медіакультури майбутніх вихователів.....	251
Наталія ЦУКАНОВА. Педагогічні засади раннього розвитку дітей.....	256
Віра ЧАЙКОВСЬКА-КОБАЛЯ, Ольга КЕРЕКЕША. Підвищення мотивації Phd студентів як фактор підвищення ефективності науково-інноваційної діяльності.....	261
Олег ЧЕРНИШ. Структура процесу медіасоціалізації в закладі вищої освіти.....	268
Чжан КАЙ. Змішане навчання та розвиток цифрової компетентності студентів гуманітарних факультетів.....	273
Віра ЧОРНОУС. Творчість майбутнього вчителя іноземної мови в процесі його професійного становлення.....	277
Наталія ШВЕЦЬ, Тетяна ШВЕЦЬ. Англійські, німецькі та французькі оніми як засіб збагачення словника майбутніх учителів ЗЗСО.....	282
Шаоцян ЮЙАНЬ. Методологічні підходи підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової діяльності на засадах здоров'язберігаючих технологій.....	288

Наталія ТИМОЩУК,

orcid.org/0000-0001-5638-5825

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Вінницького торговельно-економічного інституту

Київського національного торговельно-економічного університету

(Вінниця, Україна) *redish_fox15@ukr.net*

ТЕЛЕСКОПІЗМИ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ДЕФІНІЦІЯ ТА ТИПОЛОГІЯ

Перманентний розвиток є найважливішою умовою існування мови. Процес пізнання світу, поява нових понять і реалій, зміни у суспільному житті, науково-технічний прогрес відбуваються постійно, потребуючи необхідної кількості лексичних одиниць. Статтю присвячено дослідженню телескопізмів сучасної англійської мови. Актуальність розвідки зумовлена тим, що нині спостерігаємо значний науковий інтерес до ґрунтовного вивчення морфологічних і неморфологічних способів творення неологізмів через швидке зростання їхньої кількості. З огляду на ефективність телескопії як способу словотвору та її популяризації в англійській лінгвістиці, питання єдиної прийнятої дефініції та типології цього мовного феномену залишається відкритим. Мета публікації дослідити особливості та словотвірні моделі сучасних англійських неологізмів-телескопізмів.

У статті були охарактеризовані теоретичні аспекти поняття телескопізмів, розкриті наукові підходи до визначення поняття «телескопії» у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних мовознавців. Внаслідок дослідження словотворчих особливостей телескопічних неологізмів сучасної англійської мови нами було виділено три основні їхні типи: 1) повні, утворені шляхом злиття двох усічених основ; 2) часткові, утворені шляхом злиття усіченої основи одного слова з повною формою іншого; 3) телескопізми-гаплогли. Описані моделі формування телескопічних одиниць і способи словотвору за допомогою телескопії. Телескопія відрізняється від традиційних способів словотвору тим, що дозволяє створити абсолютно нове поняття із двох раніше існуючих і має здатність виражати навіть найскладніше з них у межах одного слова, а також має велике різноманіття моделей утворення нових одиниць. Аналіз частиномовної належності досліджуваних лексем свідчить про домінування іменників у складі телескопізмів.

Ключові слова: телескопізми, словотвір, неологізми, англійська мова, лексичні інновації.

Natalia TYMOSHCHUK,

orcid.org/0000-0001-5638-5825

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation

Vinnitsia Institute of Trade and Economics

of Kyiv National University of Trade and Economics

(Vinnitsia, Ukraine) *redish_fox15@ukr.net*

TELESCOPIC WORDS OF MODERN ENGLISH: DEFINITION AND TYPOLOGY

Permanent development is the most important condition for the language existence. The emergence of new concepts and realities, changes in public life, scientific and technological progress are ongoing, requiring the required number of lexical items. The article is devoted to the telescopic words of modern English research. Nowadays, we observe a significant scientific interest to morphological and non-morphological methods of neologisms forming due to the rapid growth of their number. As this linguistic phenomenon is quite new, but at the same time is becoming more effective, as a consequence, it is becoming more and more popular in philology, these factors determine the relevance of studying various telescopic units' formation mechanisms, their semantic features, as well as determining areas of their functionality. The aim of the paper is to research the formation peculiarities and functioning of telescopic units of modern English language.

The article analyzes the theoretical aspects of the telescoping words concept, it contains scientific approaches to the definition of telescoping units in the domestic and foreign research. Having researched the word-forming peculiarities of modern English telescopic neologisms we have identified three main types, i.e., complete, partial, and haploglols. The publication describes models and methods of telescopic unit formation. Telescoping differs from traditional methods of word formation because it allows to create a completely new concept of two existing ones and has the ability to express it within a single word having a wide variety of new models. Modern telescopes tend to briefly, accurately and expressively reflect the changes taking place in society. They are characterized by their distinctive features, both structural and semantic, which are related to both linguistic and extralinguistic factors. A word composed by means of telescoping combines several meanings leading to the linguistic economy.

Key words: telescoping units, word formation, neologisms, English language, lexical innovations.

Постановка проблеми. Безперервний розвиток є найважливішою умовою існування мови. Лексика є тим її елементом, якому притаманні перманентні зміни, зумовлені новими когнітивними та комунікативними потребами мовців, розвитком їхньої пізнавальної діяльності й еволюцією сприйняття світу. Як результат, з'являються численні нові слова, котрі можна розглядати як лексичні відповідники змінених комунікативних умов (Шутова, 2010: 79). Поява неологізмів демонструє динамізм мови. Різні способи утворення нових лексичних одиниць характерні для сучасної англійської мови.

Лінгвістичні дослідження доводять, що нова лексика переважно утворюється із власного матеріалу шляхом словотвірних операцій і переосмислення вже наявних одиниць (Тимошук, 2021: 169).

Аналіз досліджень. Лінгвістичні аспекти появи неологізмів у системі мови, принципи їхнього творення, класифікації, функціонування неодноразово ставали об'єктом досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців: J. Algeo, R. Baayen, M. Bryant, I. Berman, G. Cannon, C. Cutler, A. Darmsteter, W. Lee, J. Simpson, M. Cohen, B. Gardin, L. Guilbert, P. Gilbert, L. Derooy, В. Заботкіна, Н. Іваницька, С. Гладько, Т. Ковалевська, Н. Котелова, Є. Левашов, В. Нечипоренко, В. Сергєєв, Т. Ткачук, Л. Терещенко, С. Чугу, Н. Лаврова, Т. Цимбалюк-Скопненко та ін. Незважаючи на значну кількість праць, присвячених процесу неологізації сучасної англійської мови внаслідок словоскладання, аббревіації, конверсії та деривації, малодослідженими залишаються неологізми-телескопізми.

Актуальність дослідження пояснюється необхідністю аналізу творення нових слів і новітніх тенденцій, що супроводжують словотвірні процеси у сучасній англійській мові.

Мета статті. Ми маємо на меті дослідити особливості та словотвірні моделі сучасних англійських неологізмів-телескопізмів.

Виклад основного матеріалу. Сучасна лінгвістична наука не має єдиної лексеми на позначення телескопічних інновацій, вчені-мовознавці використовують такі терміни для номінування цього феномену: слова-злитки (Н. Амосова), слова-амальгами (І. Гальперін), складноскорочені слова (Р. Кисельова, Н. Шанський), *telescoping*, *telescoped words* (І. Арнольд, М. Bryant, I. Berman, К. Баранцев, А. Соколенко, Н. Шанський), *blend*, *blendings* (А. Kennedy), *contamination* (Н. Лаврова, Т. Цимбалюк-Скопненко), *portmanteau words* (В. Заботкіна, L. Carroll).

«Словник лінгвістичних термінів» О. Ахманової визначає телескопію як «взаємодію мовних

одиниць, які стикаються або в асоціативному, або в синтагматичному ряді, що приводить до їх семантичних чи формальних змін і виникнення нової (третьої) мовної одиниці» (Ахманова, 2004: 278). Як зазначає О. Селіванова, телескопія – особливий тип компресивного словоскладання шляхом поєднання двох слів, що перебувають у сурядному зв'язку початкової частини першого слова та кінцевої другого (Селіванова, 2010: 721). Сучасні мовознавці не завжди послуговуються терміном «телескопія» для позначення аналізованого явища, вони використовують такі терміни, як гібридизація, злиття, контамінація, стягнення та власне словотвір (Омельченко, 2003: 83).

Належність телескопічного словотвору до певного способу словотворення є полемічною проблемою, адже, з одного боку, телескопізми побудовані на скороченні слів до рівня складів або складів і звуків; з іншого – телескопічний словотвір, на відміну від аббревіації, ґрунтований не на сполуках, а на складанні слів, поєднаних сурядним зв'язком (Селіванова, 2010: 541).

На слушну думку Юрія Зацного, неологізми-телескопізми надзвичайно популярні на сучасному етапі розвитку мови. Значно виріс відсоток неологізмів-телескопізмів за останні десятиріччя серед інших нових слів. Зараз це близько 20% порівняно із 9% у минулому сторіччі (Зацний, 1998).

Загальноприйнятим став принцип розподілу телескопізмів за трьома структурними типами:

1) повні, утворені шляхом злиття двох усічених основ: *adid* = *adult* + *kid* (дорослі діти у сім'ї); *affluenza* = *affluent* + *influenza* (надмірна матеріальна зацікавленість, яка вимагає виснажливої праці та неодмінно веде до перевтоми, стресів тощо); *biotecture* = *biological* + *architecture* (органічне поєднання архітектурних проєктів із біологічними елементами (з деревами, квітами на поверхах, даху)); *theocon* = *theological* + *conservative* (консерватор, який проповідує ідеї про важливість релігії у політиці країни); *teenglish* = *teenager* + *English* (варіант англійської мови, який використовується переважно підлітками в інтернеті);

2) часткові, утворені шляхом злиття усіченої основи одного слова з повною формою іншого: *actorvist* = *actor* + *activist* (добре відома особа, знаменитість, особливо кінозірка, яка бере участь у політичних дискусіях і дебатах); *aerotropolis* = *aero* + *metropolis* (велике місто, економічне і соціальне життя якого обертається навколо вузлового аеропорту); *xeroxlore* = *xerox* + *folklore* (форма передачі та збереження фольклору); *textploitation* = *text* + *exploitation* (тиск на підлітків надсилати повідомлення зі своїх мобільних

телефонів про враження від певної передачі); *terrorocracy* = *terror* + *democracy* (уряд, який свідомо тероризує своїх громадян);

3) телескопізми-гаплогли або «накладні» телескопізми (Людмила Чумак), характерною особливістю структури яких є наявність загального фонетичного сегмента на стику компонентів, що сполучаються внаслідок графічного та / або фонетичного накладання (Тимошенко, 2013: 166) *sheeple* = *sheep* + *people* (люди, які покійно і сліпо вірять в ідею, легко підпадають під чийсь вплив); *bizample* = *business* + *example* (приклад із практики ведення бізнесу), *privatopia* = *private* + *utopia* (відгороджений район приватних володінь із суворими заходами стосовно порушників власності); *atrosive* = *atrocious* + *corrosive* (настільки жорстокий, що шкідливий для людини та її психіки); *apatheism* = *apathy* + *atheism* (апатія до релігій).

Аналізуючи сучасні лінгвістичні дослідження, принагідно зазначимо, що найчастіше телескопічні одиниці використовуються у друкованих виданнях, друге місце займають електронні джерела мережі Інтернет і соціальні мережі, третє – телепередачі (Бездітко, 2020). Політична, економічна, технічна та наукова сфери життя є найбільш схильними до змін, саме у них найчастіше виникає потреба у позначенні нових реалій і понять. Зокрема, на тлі пандемії коронавірусу лексичний склад англійської мови поповнився новими телескопічними одиницями: *coronapocalypse* = *coronavirus* + *apocalypse* (*the end of the world via coronavirus*), *coronaphobia* = *coronavirus* + *phobia* (*the fear of contracting COVID-19*), *coronawashing* = *coronavirus* + *whitewashing* (*the corporations or individuals taking advantage of the pandemic to promote their altruism, philanthropy and achievements*), *coronavoid* = *coronavirus* + *void* (*the streets empty due to coronavirus*), *covidiot* = *Covid-19* + *idiot* (*someone who ignores the warnings regarding public health or safety*); *quaranteam* = *quarantine* + *team* (*the people you live with during a coronavirus quarantine*); *quarantech* = *quarantine* + *technologies* (*the apps and gadgets that help while away time indoors*).

Найпродуктивніші та найбільш перманентні типи словотворення за допомогою телескопії: іменники: *acrobssession* = *acronym* + *obsession* (надмірне захоплення акронімами); *spit* = *spam* + *Internet Telephony* (небажана інформація, яка потрапляє разом із основною у процесі телефонного зв'язку через Інтернет); *spitalanche* = *spam* + *avalanche* (величезний наплив комерційної інформації через Інтернет); *soulciologist* = *soul* + *sociologist* (особа, котра присвятила своє життя духовній і соціальній роботі); *sexationship* = *sex* + *relationship* (недов-

готривалі стосунки, побудовані лише на фізичній привабливості партнера); *netizen* = *internet* + *citizen* (особа, яка проводить багато часу в інтернеті); *mistakonomics* = *mistake* + *economics* (недосконала економічна політика); *globesity* = *globe* + *obesity* (всесвітня епідемія ожиріння); прикметники: *apnoупутоус* = *apnoу* + *apоупутоус* (надокучливий та анонімний); *atrosive* = *atrocious* + *corrosive* (настільки жорстокий, що шкідливий для людини та її психіки); *awefulsome* = *aweful* + *awesome* (такий, що поєднує жахливе із благовіним); *bewrecked* = *bereft* + *wrecked* (позбавлений автомобіля); *blandiouse* = *bland* + *grandiose* (такий, що претендує на велич, винятковість, хоча насправді є досить ординарним, тривіальним); *interatous* = *internet* + *famous* (відомий завдяки Інтернету); дієслова: *policklish* = *policy* + *tickle* (брати участь у політичних дискусіях, виявляючи неупередженість і високе почуття гумору); *jalk* = *jog* + *walk* (займатися фізкультурою, поєднуючи легкий біг із пішою ходою); *computicate* = *computer* + *communicate* (спілкуватися за допомогою комп'ютера).

Висновки. Таким чином, словниковий склад сучасної англійської мови постійно змінюється та поповнюється новотворами. Телескопія – це процес, за якого нове слово з'являється завдяки злиттю повної основи одного слова зі скороченою основою іншого або ж зі злиття скорочених основ двох слів. Значення такого неологізму – це здебільшого об'єднане значення обох складників. Дослідження телескопічних інновацій і їхнього місця серед лексичних одиниць обґрунтовує необхідність їх практичного використання та вивчення. Внаслідок дослідження словотворчих особливостей телескопічних неологізмів сучасної англійської мови нами було виділено три основні їхні типи: 1) повні, утворені шляхом злиття двох усічених основ; 2) часткові, утворені шляхом злиття усіченої основи одного слова з повною формою іншого; 3) телескопізми-гаплогли. Аналіз частиномовної належності досліджуваних лексем свідчить про домінування іменників у складі телескопізмів, що є підтвердженням загальноприйнятої думки про те, що розширення словникового складу мови відбувається переважно шляхом найменувань об'єктів і явищ. Принагідно зазначимо, що матеріал нашого дослідження не обмежується лише субстантивними телескопічними одиницями.

Проведена робота допомогла розглянути особливості та словотвірні моделі сучасних англійських неологізмів-телескопізмів, але залишилося ще багато актуальних питань, які вимагають подальшого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахманова О. Словарь лингвистических терминов. Москва : Едиториал УРСС, 2004. 576 с.
2. Бездітко А.Р. Явище телескопії як новітній метод словотворення в англійській мові. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія : Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31 (70). № 2. Ч. 2. С. 16–21.
3. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя : Запорізький державний університет, 1998. 431 с.
4. Омельченко Л.Ф. Телескопійні слова сучасної англійської мови та їх структурно-семантична характеристика. *Збірник Львівського університету. Іноземна філологія*. 2013. Вип. 15. С. 76–83.
5. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.
6. Тимошенко О.В. Явище телескопії як спосіб словотворення технічної лексики. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*. 2013. Вип. 27. С. 163–168.
7. Тимошук Н.М. Неологізми на позначення явищ COVID-19: морфологічний аспект. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка*. 2021. Вип. 35. Т. 5. С. 168–172.
8. Шутова М.О. Неологізми в сучасній англійській мові. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*. 2010. Вип. 21. С. 79–85.

REFERENCES

1. Ahmanova O. Slovar lingvisticheskikh terminov [Dictionary of Linguistic Terms] Moskva: Editorial URSS, 2004. 576 p. [in Russian].
2. Bezditko A.R. Yavyshe teleskopii yak novitnii metod slovotvorennia v anhlovnomu seredovyschi [The Phenomenon of Telescoping as the Modern Method of Word Formation in English]. Scientific notes of V.I. Vernadsky Taurida National University. Series: Philology. Social communications. 2020. Vol. 31 (70). № 2. Part 2. pp. 16–21 [in Ukrainian].
3. Zatsnyi Yu.A. Rozvytok slovnykovoho skladu suchasnoi anhliiskoi movy [Development of Vocabulary of Modern English]. Zaporizhzhia : Zaporizkyi derzhavnyi universytet, 1998. 431 p. [in Ukrainian].
4. Omelchenko L.F. Teleskopiini slova suchasnoi anhliiskoi movy ta yikh strukturno-semantychna kharakterystyka [Telescopic Words of Modern English and Their Structural and Semantic Characteristics]. Collection of Lviv University. Foreign philology. 2013. Issue 15. pp. 76–83 [in Ukrainian].
5. Selivanova O.O. Linhvistychna entsyklopediia [Linguistic Encyclopedia]. Poltava : Dovkillia-K, 2010. 844 p. [in Ukrainian].
6. Tymoshenko O.V. Yavyshe teleskopii yak sposib slovotvorennia tekhnichnoi leksyky [The Phenomenon of Telescope as a Way of Word Formation of Technical Vocabulary]. Scientific Messenger of the UNESCO Department of Kyiv National Linguistic University. Philology, pedagogy, psychology. 2013. Issue 27. pp. 163–168 [in Ukrainian].
7. Tymoshchuk N.M. Neolohizmy na poznachennia yavysch COVID-19: morfolohichni aspekt [Neologisms Denoting the Phenomena of COVID-19: Morphological Aspect]. Topical issues of the humanities: an intercollegiate collection of researchers working with young people with Drohobych workers at Ivan Franko University. 2021. Issue 35. Vol. 5. pp. 168–172 [in Ukrainian].
8. Shutova M.O. Neolohizmy v suchasni anhliiskii movi [Neologisms in Modern English]. Scientific Messenger of the UNESCO Department of Kyiv National Linguistic University. Philology, pedagogy, psychology. 2010. Issue 21. pp. 79–85 [in Ukrainian].